

Brussel, 1 december 2021
(OR. en)

14611/21

AGRI 602

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	Speciaal Comité Landbouw / Raad
Betreft:	Oneerlijke handelspraktijken in de voedselvoorzieningsketen - <i>Vorbereiding van het debat in de Raad</i>

Met het oog op het ministerieel debat over "Oneerlijke handelspraktijken in de voedselvoorzieningsketen" tijdens de Raad Landbouw en Visserij op 12-13 december 2021, gaat hierbij voor de delegaties een discussienota van het voorzitterschap over dat onderwerp.

Discussienota van het voorzitterschap over "Oneerlijke handelspraktijken in de voedselvoorzieningsketen"

Het verbeteren en versterken van de positie van landbouwers in de voedselvoorzieningsketen is een belangrijke doelstelling van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, aangezien hiermee het aanzienlijke gebrek aan evenwicht in de onderhandelingsmacht in de voedselvoorzieningsketen wordt aangepakt. Daar zijn landbouwers bijzonder kwetsbaar.

Voortbouwend op belangrijke wetgevingsmaatregelen die reeds zijn genomen om dit probleem aan te pakken, door in 2019 en binnen het GLB de richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken¹ vast te stellen, worden in de "van boer tot bord"-strategie verdere maatregelen op dit gebied uitgetekend. Het is de bedoeling de mededingingsregels te verduidelijken voor collectieve initiatieven die duurzaamheid in de toeleveringsketens bevorderen en landbouwers helpen een billijk aandeel in de toegevoegde waarde van duurzame productie te verwerven.

Sindsdien zijn belangrijke verbeteringen aangebracht dankzij de meest recente hervorming van het GLB en de besluiten die op het niveau van de lidstaten zijn genomen bij de omzetting van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken in nationaal recht.

Het **nieuwe GLB** zal de positie van landbouwers in de toeleveringsketen versterken en door een betere onderhandelingspositie het concurrentievermogen van de agrovoedingssector een impuls geven. Nieuwe regels zullen de samenwerking tussen producenten versterken door landbouwers aan te moedigen samen te werken en hen in staat te stellen een tegengewicht te vormen op de markt. Zo zullen landbouwers (en hun verenigingen) en ketenpartijen met een lagere positie dan de eerste afnemers, overeenstemming kunnen bereiken over waardeverdelingsclausules, waardoor landbouwers zullen kunnen deelnemen aan prijsontwikkelingen in de latere stadia van de voedselketen. In het geval van een levering van landbouwproducten die onder een schriftelijk contract of aanbod overeenkomstig de artikelen 148 en 168 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 vallen, kan de voor de levering te betalen prijs worden berekend door verschillende elementen die in het contract zijn opgenomen te combineren, wat de producenten meer duidelijkheid verschaft.

¹ Richtlijn (EU) 2019/633 van het Europees Parlement en de Raad inzake oneerlijke handelspraktijken in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen.

De EU-lidstaten moesten de **richtlijn oneerlijke handelspraktijken** uiterlijk op 1 mei 2021 in nationaal recht omzetten en zes maanden later toepassen. Onlangs publiceerde de Commissie een tussentijds verslag over deze omzetting, dat inzicht geeft in de besluiten die op nationaal niveau zijn genomen.

Met de richtlijn oneerlijke handelspraktijken zijn minimumnormen voor bescherming tegen oneerlijke handelspraktijken in de voedselwaardeketen ingevoerd die erop gericht zijn landbouwers, landbouworganisaties en andere zwakkere leveranciers van landbouw- en voedingsproducten tegen sterkere afnemers te beschermen. De richtlijn voorziet in een minimumniveau aan harmonisatie met een lijst van verboden oneerlijke handelspraktijken tussen afnemers en leveranciers in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen. Daarnaast bevat zij minimumvoorschriften met betrekking tot het toepassingsbereik ervan, de belangrijkste definities, evenals bepalingen inzake de handhaving van die verbodsbepalingen en de coördinatie tussen de handhavingsautoriteiten van de verschillende lidstaten. De lidstaten kunnen nationale voorschriften vaststellen of handhaven die verder gaan dan de in de richtlijn genoemde oneerlijke handelspraktijken, op voorwaarde dat die nationale voorschriften verenigbaar zijn met de regels inzake de werking van de interne markt.

De meeste EU-landen hebben deze richtlijn al omgezet en de op nationaal niveau genomen besluiten zullen aanzienlijke gevolgen hebben voor de bestrijding van oneerlijke handelspraktijken. In haar bevindingen oordeelde de Commissie dat een grote meerderheid van deze lidstaten verder ging dan het in de richtlijn vastgestelde minimale beschermingsniveau, en de sectorale benadering volgde. Er bestaan ook verschillen tussen de lidstaten wat de toepassing van de omzetcategorieën betreft. De meeste lidstaten hebben de lijst van oneerlijke handelspraktijken in de richtlijn uitgebreid. Wat de handhavingsautoriteiten betreft, gaven de lidstaten de voorkeur aan administratieve autoriteiten boven gerechtelijke handhaving. Financiële sancties en het dwangmiddel tot rechtsherstel zijn de meest voorkomende handhavingsmaatregelen.

Verdere maatregelen:

De richtlijn behandelt veel kwesties in verband met het voorkomen van oneerlijke handelspraktijken in de voedselvoorzieningsketen en de wetgevingshandeling op dit gebied is een stap in de goede richting. De verschillen in omzetting verdienen een discussie over de motivering van de besluiten van de lidstaten en over de vraag of de huidige aanpak om minimumnormen vast te stellen op lange termijn voldoende is, ook voor het behoud van de eengemaakte markt. De komende jaren zal blijken of de uitvoering van de nieuwe GLB-bepalingen en de richtlijn oneerlijke handelspraktijken voldoende resultaat zullen opleveren.

Op het gebied van markttransparantie zouden er verdere stappen kunnen worden gezet om de bedrijfsomstandigheden in de toeleveringsketen te verbeteren. Leveranciers hebben op grond van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken reeds de mogelijkheid schriftelijke contracten te eisen en te krijgen die betrekking hebben op producten van bijlage I bij het VWEU, evenals alle andere producten die bestemd zijn voor gebruik als levensmiddel en die zijn verwerkt met gebruik van producten van bijlage I bij het VWEU. De vraag is of er op dit gebied verdere stappen nodig zijn, en welke dat dan zijn.

Er is behoefte aan duidelijke informatie over de situatie op de markten en over de verdeling van de toegevoegde waarde onder de belanghebbenden in de voedselvoorzieningsketen. Op EU-niveau is veel werk verricht om de **prijsnoterings** te verbeteren en momenteel ligt de nadruk op de uitvoering, waarbij de lidstaten een cruciale rol spelen bij het verzamelen van gegevens. Een dergelijke grotere transparantie is ook relevant in het licht van de mogelijke gevolgen van hoge energie- en productiekosten voor landbouwproducten en het doorrekenen van de prijsstijging via de voedselketen naar de eindverbruiker.

De doeltreffendheid van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken zal afhangen van de **samenwerking tussen de handhavingsautoriteiten** van de lidstaten en de Europese Commissie. De praktijk van wederzijdse samenwerking tussen handhavingsautoriteiten zal de komende maanden worden uitgebouwd. Deze samenwerking en de uitwisseling van informatie over beste praktijken zullen vooral van belang zijn voor een succesvolle beslechting van geschillen op EU-niveau. Samenwerking kan van cruciaal belang zijn in gevallen waarin lidstaten strengere regels ter bestrijding van oneerlijke handelspraktijken handhaven of invoeren dan die van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken.

De kwestie van oneerlijke handelspraktijken verdient een verdere bespreking in een bredere context en een breder institutioneel kader. Een waardevolle bijdrage hiertoe is het advies van het Economisch en Sociaal Comité met als titel "*Towards a Fair Food Supply Chain*"², dat een bredere kijk op deze kwestie geeft. In het advies, dat op verzoek van het Sloveense voorzitterschap is opgesteld, worden bijkomende problemen aan het licht gebracht en worden bepaalde voorstellen ter overweging voorgelegd.

² <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/towards-fair-food-supply-chain>

Tegen de hierboven geschetste achtergrond wordt de ministers verzocht hun visie te geven op de volgende vragen:

1) Wat is uw ervaring met de omzetting of mogelijke toepassing van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken? Merkt u al veranderingen in het gedrag van de verschillende actoren in de agrovoedselvoorzieningsketen? Waar ziet u uitdagingen inzake de handhaving van de nationale wetgeving bij de omzetting van de richtlijn oneerlijke handelspraktijken?

2) Vindt u de bestaande wettelijke bepalingen van de EU ter verbetering van de positie van landbouwers en zwakkere leveranciers in de waardeketen van de voedselvoorziening krachtens de richtlijn oneerlijke handelspraktijken en in het GLB toereikend? Zo nee, welke verdere stappen zijn dan nodig, met behoud van de fundamentele marktgerichtheid van het hervormde GLB?
